

**Anketler Işığında Türk Edebiyatının İç 100'ü (Tahlil-Metin-
Açıklama), Selçuk Atay, İhlamur Akademi, İstanbul, 2024, C.1:
615, C.2: 608, C.3:525, C.4: 522, C.5:368 Sayfa, ISBN: 978-625-
98997-5-6.**

*“Bir Dönemin edebî meselelerini ve edebiyatçılarını
daha yakından tanıyabilmek için anket önemli bir kaynaktır.”
Abdullah Uçman*

Merak edilen, kamuoyunu tamamını veya belirli bir zümresini ilgilendiren konuyla ilgili belirli bir durumu belirlemek için hazırlanmış soruların bir uzman veya halk tarafından cevaplandırılan bir tür olan anket, Fransızca “enquête” sözcüğünden dilimize girmiştir. Anketler, bir toplumun yapısını, kültürel zenginliğini, felsefesini, duygu ve düşüncelerini gösteren bir kaynaktır. Anket türünün soru-cevap şeklinde bir iletişim aracı olması basın ve yayıncılık faaliyetlerinin içerisinde olmasına da olanak sağlamıştır. Böylelikle anketler süreli yayınlar içerisinde anlam kazanan bir tür hâline gelmiştir.

Yarattığı sanat eserleri ile toplumun içerisinde var olan sanatkâr, eserleri ve düşünce dünyası ile süreli yayınların bir parçasıdır. Süreli yayının birer parçaları olan sanatkâr ve anketler, sanatkârın biyografisine dair bilinen ve bilinmeyen yönlerinin, eserleri ile ilgili kapsamlı bir bilginin, onun yaşam biçimini ve düşünce dünyasını yansıtmaya yönüyle edebiyat araştırmaları için bir kaynak niteliğindedir. Sanatkârın ankete verdiği cevaplar sanatkârın hem edebî hem de sosyal hayatına ışık tutarken dönemin edebî meselelerine ve muhitlerinin yakından tanınmasına da olanak sağlar.

Millî Mücadele'nin başladığı yıllardan 1980'li yılların başına kadar süreli yayınlarda edebî hayatın nabzını tutan anketleri içeren 5 ciltlik bir anket külliyesi, Doç. Dr. Selçuk Atay tarafından derlenmiştir. Uzun ve yorucu arşiv çalışmaları sonucunda bu anketler, Ocak 2024'te İhlamur Akademi tarafından *Anketler/Soruşturmalar Işığında Türk Edebiyatının İç 100'ü (Tahlil-Metin-Açıklama)* başlığıyla yayımlanmıştır. Hazırlanan anket külliyesi Cumhuriyet'in 100. Yılına armağan olarak okurlara sunulmuştur.

Çalışmasını “nispeten ulaşmanın mümkün olması” gerekçesiyle 1980'li yılların başında tamamlayan yazar, tasnifinde yer alan “edebî eserin, devrin zihniyetinin veya sanatkârın biyografisine veya sanatkârlığına katkı sağlayabilme” (Atay, 2024, s. 4) amacını çalışmanın merkezine almıştır. Selçuk Atay'ın gerek dijital platformlardan gerek kütüphanelerden yaptığı süreli yayın araştırmaları sonucunda elde ettiği anketleri ‘Türk Edebiyatının İç 100'ü’ başlığıyla sunmasının birkaç nedeni vardır. Bunlardan birincisi; Türk edebiyatının Cumhuriyet yıllarındaki gelişimini, sanatkârın ve edebî eserlerin görünmeyen yüzlerini açığa çıkarmasıdır. İkincisi; başlıkta ‘Yüz’ ifadesinin rakamla yazılması Cumhuriyetin 100. yılını ifade etmektedir ve üçüncüsü ise külliyyatın içerisinde bulunan toplam 100

anketi ifade etmesindedir. Aslında son cildinde bulunan ‘karikatür anketi’ ile anket sayısı 101 olmaktadır. Ancak eklenen anket, tür ve tematik olarak ciltlere alınan diğer anketlerden farklılığı sebebiyle 100+1 şeklinde görülmelidir. Bu 100 anket içerisinde bulunan 1928 Harf Devrimi öncesi olanlar Osmanlıcadan ilk kez tercüme edilerek kitaba dâhil edilmiştir.¹ Başlıkta yer alan ‘Tahlil-Metin-Açıklama’ kısmına değinilecek olunursa da yazar kitabında yer alan anket metinleri ile ilgili açıklamalarını dipnotlar hâlinde vermiştir. Bunun nedeni ise şöyledir: birincisi; metin içerisindeki ifadelerin günümüzde anlaşılamayacağı için anlam belirsizliğine yol açmamak içindir. İkincisi; anketler ile ilgili sözler, tartışmalar ve başka süreli yayınlardaki yorumlara denk gelinmesidir. Üçüncüsü ise; ankete cevap veren sanatkârların cevaplarına dair alt bilgilerle konu ile ilgili yapılan çalışmaların düzeltilmesi veya genişletilmesi gerekliliği düşüncesidir. Eklenen açıklamalarla zenginleştirilen ve tahlil edilen metinlerin, daha sonra yapılacak çalışmalar için kolaylık ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İstanbul ve Ankara’daki kütüphaneler arasında mekik dokuyup arşiv çalışması yaparak gazete ve mecmuaların tozlu raflarını kaldıran Atay, 1920’li yıllardan itibaren yayınlanmış “Akşam, Son Posta, Tan, Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Vakit, Kurun, Son Telgraf, Vatan, Yeni Sabah, Açık Söz ve Ant” gibi günümüzde canlılığını yitirmiş birçok gazetenin sayfalarında anketleri tespit ederek yeniden canlılık kazandırmıştır. Öte taraftan Türk edebiyatının süreli yayın hayatında adını duyurmuş, tanınmış ve tanınmamış “Servet-i Fünûn, Varlık, Yeditepe, Papirüs, Yedigün, Çınaraltı, Milliyet Sanat, Aydabir, Resimli Ay, Kaynak, Şiir Sanatı, Meşale, Yücel, Yeni Adam, Dost, Büyük Doğu, Hürriyet Gösteri, Ümid, Yurd, Edebiyat Âlemi, Akbaba, Edebiyat Dünyası, Din Yolu, Türk Dili, Çığır, Yeni Edebiyat ve Pazar Postası” gibi dergilerin yeniden ele alınması bu anlamda önemli bir gayret olarak göze çarpmaktadır. Kitaba alınan 13 gazete ve 27 dergi ile kitapta yer verilmeyen daha birçok gazete ve dergilerin tüm sayıları gözden geçirilerek okuyuculara ve araştırmacılara eksiksiz bir çalışma sunmanın gayretinde olan Atay, hazırlamış olduğu külliyat ile Türk edebiyatında edebî bir tür olan ankete dair bütünlüklü bir çalışmanın ilk örneğini vermiştir.

Kitabın “Takdim” yazısında Atay, çalışmanın genel seyrini detaylı bir şekilde açıklamaktadır. Çalışmanın merkezini süreli yayınlar oluşturmakta olup, daha önceden yayınlanmış anketlerin varlığına da değinmiştir. Çalışmanın tasnifinde yayınlanan diğer anketlerin dâhil edilmemesini de açıklamıştır. Ayrıca söz konusu çalışmayı ele alırken dikkatini çeken hususlardan birisi olan “anket” sözcüğünün edebî bir tür olarak bütünlüklü bir şekilde değerlendirilmemesine ve röportaj, mülakat türü ile karıştırılmasına dikkat çeker.

¹ Kitapta bulunan Osmanlıcadan tercüme edilmiş anketler şunlardır: Ümid’in Anketi (1336-1337), Latin Harflerini Kabul Etmeli mi, Etmemeli mi? (1926), İntihal Anketi (1928).

Kitapta anket türünün daha anlaşılır kılınması için -1. cildin içerisinde- “Sanatın ve Sanatkârın Yaşayan Bir Varlık Olarak Görünür Kılındığı Tür: Tahkikat/Anket/Soruşturma Üzerine Kısa Bir Değerlendirme” başlığıyla hacimli bir bölüm eklemiştir. 6 alt başlıktan oluşan bu bölümde Selçuk Atay, ankete yönelik bilgileri bütünlüklü ve kapsamlı bir şekilde ele almıştır. İlk başlıkta süreli yayınlar ve edebî eserin varlık yönüne değinen Atay’a göre “(...) gazete ve dergi içerisindeki edebî eser ardında duran bilinç olarak sanatçıyı da daima görünür âlemin içine almakta, varlığını onunla bu sayfalarda bütünleştirmektedir” (2024, s. 13). Dolayısıyla süreli yayın içerisinde var olan edebî eser, okuyucusu olmasa da arşivin tozlu raflarında kalsa bile o süreli yayının sayfalarında sanatkârı ile varlığını kapağının açılacağı an’a kadar korumaktadır. İkinci başlıkta, “anket”in bir edebî tür olduğuna dair yabancı ve Türk kaynaklardan yararlanarak açıklamalarda bulunmuş ve edebî tür olarak anketin edebiyat tarihçiliğindeki işlevi üzerinde durmuştur. Üçüncü başlıkta batı kökenli anketin Türk edebiyatı içerisindeki seyrine Tanpınar’ın ifadesiyle “Böyle bir anket fikri bizim için yeni idi” sözüyle bu konuda yapılan ilk çalışmalara metnin içerisinde ve dipnotlarla dikkat çeker. Anketin Batı ve Türk edebiyatındaki tarihî seyrine dair açıklamalardan sonra anketçiler ve anket yazarları tarafındaki görüntüsüne değinen Atay; Yaşar Nabi Nayır, Sehap Nafiz, Burhan Felek, Mahmut Yesari, Necip Fazıl gibi birçok sanatkârın anket konusundaki düşüncelerine yer verir. Anketler aracılığı ile sanatkârlar arasındaki edebî fikirlere yer verildiği kadar anketler arasında ortaya çıkan tartışmalara da ayrı bir başlık açan yazar, anketlerdeki akislere de değinmeyi unutmamıştır. Son olarak bu bölümde kitap ve makale olarak daha önceden yayınlanmış ve bu sebeple kitap içerisine de dâhil edilmemiş anketlere dair de bir liste sunulmuştur. Selçuk Atay, ‘anket’ sözcüğünün anlaşılabilirliği için kaleme aldığı bu bölümde farklı bakış açılarından anketin bir tür olarak edebiyat tarihçiliğindeki işlevini açıklamaya çalışmıştır. Diğer taraftan yaptığı açıklamalarla ve değerlendirmelerle Türk edebiyatında ve edebiyat tarihçiliğinde bu türün diğer türlerle karıştırılmadan daha doğru bir biçimde ele alınmasını amaçlamıştır.

5 ciltlik bir külliyattan oluşan kitapta her cilt içerisinde takdim, içindekiler, yazar anket tablosu ve dizin yer almaktadır. Ciltlerde bulunan anketler, kronolojik bir sıralamadan çok tematik bir tasnife tabii tutulup kendi içerisinde yıl bazlı bir kronolojik sıralama yapılmıştır. Atay’ın ciltler arasında tematik tasnifi tercih etmesinin nedeni ise anketlerin muhtevalarından dolayıdır. Anketlerin içerikleri arasında; sanatkârın sosyal hayat içerisindeki yaşam biçimini ele alan, belli bir edebî dönemdeki olayları kapsayan, sanatkârın eserine yönelik anketlerin açılması, sanatkârın fikir ve düşünce dünyasından yansımaları yer verilmesi, dil ile ilgili sorgulamanın yanı sıra poetika niteliğinde anket içeriklerinin olması gibi çeşitli unsurlar bulunmaktadır.

Atay, yaptığı çalışması ile sadece anketleri derleme-toplama işlemi yapmamış yayına hazırlarken gazete ve dergi güpürlerinde, anketin yapıldığı sayfalarda yer alan sanatkârların resimlerine, imzalarına, kendi el yazılarına ve anket ile ilgili çizim-karikatürlere de yer vererek incelenen dergi ve gazetede

renkliliği kitabına yansıtmaya çalışıp okuyucuları anketin yapıldığı o dönemi bilinç dünyasında anımsatmayı hedeflemiştir. Bunu yaparken de grafikerlerle özel ve titiz bir şekilde çalışıp anket sayfalarının orijinalliğini korumaya çalışarak bir mizanpaj yapıldığı kitabın sayfalarında görülmekte ve hissedilmektedir.

1. Cilt: Sanatkâr Olmadan Önce ‘İnsan’

Kitabın “İnsan” başlıklı birinci cildinin editörlüğünü Prof. Dr. İbrahim Tüzer yapmıştır. İçerisinde sırasıyla; “Takdim, İçindekiler, Sanatın ve Sanatkârın Yaşayan Bir Varlık Olarak Görünür Kılındığı Tür: Tahkikat/Anket/Soruşturma Üzerine Kısa Bir Değerlendirme, Yazar-Anket Tablosu, Anket Metinleri ve Dizin” yer alan kitap, 615 sayfadan oluşmuştur. Ciltte yer alan anketler; “Sanatkâr ve Hâlleri” ile “Sanatkâr ve Aşk” başlıklı iki ana bölümden oluşmaktadır. “Sanatkâr ve Hâlleri”

başlıklı bölümde yer alan anketlerin muhtevaları sanatkârların ne kadar kazandıklarından, neye gülüp sinirlendiklerinden, sanatkârın ne yiyip ne içtiği gibi sosyal hayatları ile ilgili konulardır. Sanatkârın sosyal güvencesine, nasıl yaşadıklarından nasıl yarattıklarına, içki ve sanat bağlamına, nefis muhasebelerine ve gençliğe duydukları özlem gibi konularla insanî tavır ve davranışlarından bahsetmektedir. Sanatkârın tamamen sosyal varlığına dikkat çeken bu bölüm 14 anketin soru ve cevaplarını kapsamaktadır. *Son Posta* gazetesinin 1933 yılında “Genç Olmak İster Misiniz?” başlıklı anketine Halit Ziya “Genç olabilseydim hayat denen uçurum üstünde ihtiyatla yürürdüm” (Atay, 2024, s. 109) şeklinde cevap verirken altmış yaşında olan Selim Sırrı Bey’in cevabı ilginçtir: “ankete seksen yaşına girince cevap vereceğimi” söyler.

“Sanatkâr ve Aşk” başlıklı bölümde ise sanatkârlara yöneltilen 7 anket bulunmaktadır. Karı-Koca ilişkisinden, evlat sevgisine, bir erkeği kadına baktıran sebeplerden, kadın ve ilham kaynağına değin sanatkârların aşk hakkındaki fikirlerine dair cevaplar yer alır. *Aşka Dair Ne Düşünüyorsunuz?* başlıklı anket dikkat çekicidir. Abdülhak Hamit aşk için: “Ben güzellikle doyar bir adamım. Bir güzeli kaybedersem öteki güzeli bulmalıyım” (Atay, 2024, s. 509) şeklinde cevap verir. Halit Ziya’ye göre ise aşk, bizi hezeyana, cinnete, mevte, intihara sevk eden bir duygudur. Ankete cevap veren sanatkârların fikir ve düşüncelerini edebî eserlerine de yansıtıkları düşünüldüğünde verilen cevaplar ayrı bir ilgi çekici oluyor. Hatta cevap veren isimlerden verdiği cevaba şaşırılmayacak boyutta olanları da vardır. Ele alınan konular bakımından ve sanatkârların verdiği nice ilginç cevaplar etrafında okuyucu için okuması en eğlenceli 1. cilt olacaktır.

2. Cilt: Türk Matbuatının Arkasındaki Görüntü: “Dönem”

Eserin ikinci cildi “Dönem” başlığını taşımaktadır. Cildin editörlüğünü ise, Prof. Dr. Beyhan Kanter üstlenmiştir. “Takdim, İçindekiler, Yazar ve Anket tablosu ile Dizin”den oluşan tek bölümlük bu ciltte 18 tane anket bulunmaktadır. Her bir anket kendi içerisinde anketin yapıldığı dönemin sanat hayatına, edebî meselelerine, muhitlerine yoğunlaşarak Türk edebiyatının eksikliğinin, en büyük sorununa dair fikir tartışmalarıyla çözüm bulmaya odaklanırlar. Ayrıca o dönemin edebiyatının ne hâlde olduğuna, o günün bir edebiyatının var olup olmadığına dair de içe yönelik bir eleştirilerde bulunurlar. Edebiyatın birincil kaynağı olan kitaplara dair ise, en çok okunan kitaptan, ne okuyacağınızın sorgulamasına, neler okuyorlar araştırmasından niçin kitap okumadıklarına değin birçok konuyu anketin malzemesi yaparak dönem içerisinde geniş bir sorgulamanın, eleştirmenin ve araştırmamanın yapıldığı görülmektedir. Edebî eserin zeminini oluşturan döneme dair bu denli ne durumda olduğunun sorgulanması o dönem içerisinde kaleme alınmış eserlerin o günkü alt yapısını aydınlatıcı mahiyette ipuçları sunmaktadır. Her anket ve her sanatkârın verdiği cevaplar kendi içerisinde düşünülüp tetkik edilmesi gerekirken en dikkat çekici anketlerden bir tanesi sanatkârların 1961 yılında ne okuduklarından bahsettiği ankettir. Çünkü sanatkârların ankete verdikleri cevaplarla o yıl içerisinde okunan kitaplarının Türk-yabancı neler olduğuna dair bir fikir sunarken öte taraftan da söylenen kitap isimlerindeki çeşitliliği ve tür farklılıklarını görmeyi sağlıyor. Yazar, söylenen eserler ile ilgili özellikle de yabancı kitaplara ilgili düşülen dipnotlardan yola çıkarak kitapların çevirilerinin hâlâ yapılıp yapılmadıklarına da dikkat çekmektedir.

3. Cilt: Bir Edebî Meselemiz: “Eser”

Çalışmanın anketlerdeki eser yönünü temsil eden cildi üçüncü cilttir ve “Eser” başlığını taşımaktadır. Prof. Dr. Ramazan Korkmaz editörlüğünde yayınlanan eserde künye bilgileri ikinci ciltteki yapısı ile aynı biçimde yer almaktadır. İki tematik bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde “Sanatkâr ve Kıymeti” başlığıyla 10 adet anket bulunur. İkinci bölümde “Sanatkâr ve Eseri” başlığında ise, 17 anket bulunmaktadır. İki farklı bölümden oluşan bu cildin bütününe bakıldığında sanatkârlara ve eserlere dair bütünlüklü bir bilgiler sunulduğu görülmektedir. Kitabın “Sanatkâr ve Kıymeti” başlıklı ilk bölümünde Türk edebiyatı içerisinde önemli bir zemin edinmiş ‘Namık Kemal, Mehmet Âkif, Abdülhak Hamit, Tevfik Fikret, Yahya Kemal, Orhan Veli, Nazım Hikmet, Kemal Tahir’ ile ilgili anketler bulunmaktadır. Bu bölüm, devrin tanınmış sanatkâr ve aydınlarının gözünden devrin

diğer sanatkârlarına olan bakış açılarını, yorumlarını ve değerlendirmelerini göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Bu nedenle her bir satırın ve dipnotların altı çizilerek okunması önemli ve faydalı olacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünü teşkil eden “Sanatkâr ve Eser” bölümünde bulunan anketler ise, anketin yapıldığı devirde sanatkârların yayınlanmış veya yayınlanacak eserlerine dair düşüncelerine yer verilir. Sanatkârların eserlerine dair plan ve düşünceleri edebiyat tarihçiliği için önemli bir kaynak niteliğini taşımaktadır. Ayrıca eserler üzerine kaleme alınan anketler, birinci bölümdeki anketler ile beraber düşünüldüğünde sanatkârın zihin yapısını ortaya çıkarması bakımından önem arz etmektedir. Böylece hem sanatkârın hayatı ve edebî yönü hem de eserin daha iyi anlamlandırılmasına imkân verilmiş olur. Ayrıca Türk edebiyatının geri planda kalmış bir türü olan tiyatro hakkında da Haldun Taner, Münir Özkul gibi isimlerin değerlendirmelerinden oluşan anketler de mevcuttur. Yine Türk edebiyatı içerisinde tek bir eser özelinde ilk kez yapılmış olan anket: ‘Devlet Ana Soruşturması’ bu cildin içerisinde yer almaktadır. Anketlere cevap verenler sadece sanatkâr ve aydın simalardan oluşmayıp aynı zamanda devrin önemli siyasî simalarından biri olan Bülent Ecevit’in de düşüncelerine yer verilmiştir.

4. Cilt: Türk Edebiyatının Mesuliyet Gayesi: “Düşünce”

Kitabın dördüncü cildinde anketlerin tematik yönünün “Düşünce” ağırlıklı olması sebebiyle bu başlıklandırma tercih edilmiştir. Çalışmanın editörlüğünü Prof. Dr. İbrahim Şahin üstlenmiştir. Kitabın teknik künye bilgilendirmesi ikinci ciltteki yapısı ile bu ciltte de aynen devam etmiştir. Tek bir bölümden ve 522 sayfadan oluşan bu ciltte edebiyata dair pek çok konu üzerinde düşünen sanatkâr ve aydın isimlerin fikirleri ve yorumları yer almaktadır. Mustafa Kemal Atatürk’ün en büyük eserinin ne olduğu üzerine yapılan anketten, edebiyatın barış ilişkisine, din ve politika ilişkisine ve edebiyatımızın bir mesuliyetinin olup olmadığına dair ‘düşünen’ konumda olan sanatkârların edebiyata ve sanata ne kadar değer ve kıymet verdiği gözlerden kaçmamaktadır. Bu sebeple de sanatkârların beyan ettikleri fikir ve düşüncelerin bugün bile hâlâ geçerliliğini koruduğu görülmektedir. *Milliyet* gazetesinin açtığı ve Mahmut Soydan tarafından *Gazi’nin En Büyük Eseri Nedir?* başlığıyla yapılan ankete Şair-i Azam: “(...) bugünkü Türk Cumhuriyeti’dir.” (Atay, 2024, s. 33) cevabını verir. Mehmet Emin Yurdakul’un görüşü ise: “(...) Hürriyetin zaferi, hilafetin kaldırılması, Cumhuriyet’in ilanı ve harf inkılabıdır.” (Atay, 2024, s. 41) şeklindedir. Ancak sanatkâr ve aydınların niçin bu düşüncede olduklarına dair verdikleri ikinci cevapları dönemin siyasî ve toplumsal yapısını anlayabilmek için önemlidir.

5. Cilt: Türk Edebiyatının “Dil ve Poetika”sı

Çalışmanın son cildi Prof. Dr. Fatih Kanter editörlüğünde “Dil ve Poetika” başlığıyla sunulmuştur. Temel künye yapısı önceki ciltlerle aynı yapıda olmasına ek bu ciltte dizinden sonra beş cildin bütününe kapsayan 13 sayfalık genel bir kaynakça bulunmaktadır. Tek bölümden ve 20 anketten oluşan bu ciltte ‘dil’ mevzusu farklı birkaç koldan sorgulanmaktadır. Latin harfleri kabul etmeli mi, etmemeli mi sorgulamasıyla başlayan anket serisi yabancı sözcüklerin nasıl yazılması gerektiğine ve Türk dilinin korunması için neler yapılması gerektiği hakkında fikirler verir. Ankete verilen cevaplar okunduğunda Türk edebiyatı, sanatkâr, edebî eser ve Türk toplumu için ne kadar önemli bir konu olduğu görülecektir. Anketlerde tartışılan konular ve fikirlere bakıldığında ‘dil’ mevzusunun okuyucular içinde öneminin anlaşılması faydalı olacaktır. Poetika kısmında yer alan anketler içerikleri ise, İkinci Yeni’den Divan edebiyatına ve Halk edebiyatına kadar uzanan hece-aruz meseleleri, şiir sanatına ve mahiyetine dair ekolleri ve hususları bu tema etrafında ele alınmıştır.

Ayrıca diğer anketlerden farklı bir biçimde sunulan ve anket mahiyetinde olan “karikatür anketi” bu cilt içerisinde yer almaktadır. Türk edebiyatının önemli ve başarılı karikatüristi Zahir Güvemli tarafından yapılan bu anket, yapılmış anketlere cevap veren sanatkârların cevaplarına göre tasarlanmış bir anket özelliği taşımaktadır. Verilen cevapların okunduktan sonra görsel olarak zihinde canlandırılmasını sağlayan bu anket hayli dikkat çekici ve eğlencelidir.

Sonuç olarak 5 cilde bütünlüklü bir genel çerçevede bakıldığında Selçuk Atay’ın hazırladığı bu külliyyat, Türk edebiyatı ve tarihçiliğinde yapılmış bir ilk olma özelliğini taşımaktadır. Kitabın hazırlık sürecinin uzun ve zor bir aşama olmasına rağmen Atay, tozlu arşiv yığınlarının rafında yer alan süreli yayınların tozlarını silerek gün yüzüne çıkmamış birçok anket metinlerini, sanatkârları ve süreli yayınları edebiyat dünyasına tanıtmıştır. Ayrıca edebiyat işçisi ve araştırmacılarının çalışmalarında işlerini kolaylaştırmak için çalışmasında gerekli bölümlerde detaylı bilgilendirmelerle dipnotlar eklemiş, her cildin başına yazar ve anket tablosu ekleyerek yapılacak çalışmalarda araştırmacılara rehberlik ederek hızlı ve pratiklik kazanmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Anketlerin başlı başına bir tematik tasnif içerisinde bulunması yönüyle farklı birçok bakış açısına olanak sağlayarak yeni çalışma konularına zemin hazırlamıştır. Anket metinlerinin Osmanlı Türkçesi hâllerinin orijinalliğine sadık kalınması eserin değer ve kıymetini artırmıştır. 5 ciltlik anket külliyyatı içerisinde sanatkârların cevapları, bir taraftan okuyucuya sempatik gelip güldürürken bir taraftan da düşündürmektedir. Süreli yayınlardaki anket metinleri, sanatkârların biyografik bilgilerine, sanat anlayışlarına, edebî dönemin sosyal, siyasî alt yapısını, dönemin şartları ve edebî meselelerini, muhitlerini ve eserlerine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bu metinler, sanatkârların gözünden devrindeki başka sanatkârlar hakkında,

sanatları ve eserleriyle ilgili düşüncelerini ortaya koymaktadır. Bu külliyat çalışması, edebiyat ve sanat dünyası için önemli olup, edebiyat tarihçiliğine katkı sağlaması yönüyle kaynak niteliğindedir.

Kaynakça

- Atay, S. (2024). *Anketler/Soruşturmalar Işığında Türk Edebiyatının İç 100’ü* (Cilt 1: İnsan). (İ. Tüzer, Ed.) İstanbul: İhlamur Akademi.
- Atay, S. (2024). *Anketler/Soruşturmalar Işığında Türk Edebiyatının İç 100’ü* (Cilt 2: Dönem). (B. Kanter, Ed.) İstanbul: İhlamur Akademi.
- Atay, S. (2024). *Anketler/Soruşturmalar Işığında Türk Edebiyatının İç 100’ü* (Cilt 3: Eser). (R. Korkmaz, Ed.) İstanbul: İhlamur Akademi.
- Atay, S. (2024). *Anketler/Soruşturmalar Işığında Türk Edebiyatının İç 100’ü* (Cilt 4: Düşünce). (İ. Şahin, Ed.) İstanbul: İhlamur Akademi.
- Atay, S. (2024). *Anketler/Soruşturmalar Işığında Türk Edebiyatının İç 100’ü* (Cilt 5: Dil ve Poetika). (F. Kanter, Ed.) İstanbul: İhlamur Akademi.
- Uçman, Abdullah (2017). “1919 Yılında Yapılan Bir Edebiyat Anketi: En Güzel Eseri Kim Yazdı?”. *Kubbealtı Akademi Mecmuası*. S. 183. Yıl: 45/3. s.41-49.

Naciye İNCİ,
Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi,
Naciye.inci@gmail.com,
ORCID ID: [0000-0001-7184-7135](https://orcid.org/0000-0001-7184-7135).